

Güzel Sanatlar Eğitim Alanı Olarak Yaratıcı Dramanın MEB ve YÖK Programlarındaki Görünümü

Ömer Adıgüzel¹

Gizem Sivrikaya²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2019.012

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 10.03.2019

Kabul 12.06.2019

Anahtar Sözcükler

Sanat yoluyla eğitim

Yaratıcı drama

Eğitim programları

Milli Eğitim Bakanlığı

Yükseköğretim Kurulu

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Türkiye'deki gelişimi "sanat yoluyla eğitim" anlayışına dayanan eğitimde yaratıcı dramaya yönelik çalışmaların gerek akademik alanda gerekse MEB eğitim programlarında önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu çalışmada, temel olarak Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan belgelerde nasıl görüldüğünün ortaya konması hedeflenmiştir. Çalışma sırasında Yüksek Öğretim Kurulu öğretmenlik alanları ile farklı lisans programlarının ders içerikleri ikinci grup belgeler olarak incelenmiştir. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından sunulan belgeler tutarlılık ve bilimsellik açısından değerlendirilmiştir. Tarama modelinde betimsel olarak tasarlanmış olan çalışmaya ilişkin bulgular, belgeler arası tutarsızlıkların ve bilimsel olmayan bazı ifadelerin belirlenmesi yönündedir. Çalışmanın sonunda yaratıcı drama dersinin yürütülmesine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

1 Prof Dr, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-Posta: omeradiguzel@gmail.com.

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9492-6231>

2 Bil. Uzm., Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-posta: gizemsivrikaya55@gmail.com.

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5923-785X>

How Creative Drama, Which is a Field of Fine Arts Education, is Presented in MoNE and HEC Curriculums

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2019.012

Article History

Received 10.03.2019

Accepted 12.06.2019

Keywords

Education through arts

Creative drama

Educational programmes

Ministry of Education

Higher Education Council

Abstract

Creative drama which has been developed in Turkey based on the understanding of "education through arts" has a place both in academic life and formal educational system. In this study, it is aimed to draw a picture of creative drama by using documents presented by Board of Education and Discipline, which is one of the departments of Ministry of Education. During the study, it was recognized that a picture of creative drama needs some other documents related to different bachelor educational programmes' content, which are confirmed by Higher Education Council, so these documents was also reached by researchers as a second data set of the study. In this way, the consistency among documents prepared by Ministry of Education and Higher Education Council and their scientificness was evaluated. The findings of the study which is an example of a descriptive study and designed based on a survey model, says that there are some inconsistencies among the documents. Also, there are some unscientific expressions on them. Based on the findings, the issue will be discussed and some suggestions will be presented.

Article Type

Research paper

Giriş

Drama dersi İngiltere’de, ifade ve öğrenmede sanatın temel alan olduğu görüşü ile ortaya çıkmış; doğaçlamaya dayalı etkinliklerin tiyatrodan farkını belirtmek için bu alan Eğitimde Drama (Drama in Education) veya Eğitsel Drama (Educational Drama) ismiyle anılmıştır (Somers, 2012). Diğer yandan aynı alan ABD, Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada gibi ülkelerde de yaratıcı drama (Creative Drama) olarak adlandırılmış ve geliştirilmiştir. Türkiye alan yazınında ise “Drama, Eğitimde Drama, Yaratıcı Drama” kavramlarının kullanıldığı görülmektedir (Adıgüzel, 2008).

Drama, eğitimde drama veya yaratıcı drama çalışmalarının Türkiye’de özellikle akademik ortamda ele alınmaya başlaması 1980’li yıllara kadar uzanır. Bu yıllar ülkemizde drama alanındaki yeni bilimsel bakış ve araştırmaların yoğunlaştığı, dramanın bir yöntem, başlı başına bir ders olarak sistemde yer aramaya başladığı dönem olarak anılmaktadır (Adıgüzel, 2019). Bu başlangıçta Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi alanından İnci San ile Devlet Tiyatroları sanatçılarından Tamer Levent’in buluşmalarının yaratıcı dramanın (Eğitimde Drama, Yaratıcı Drama) Türkiye’deki gelişimi adına önemli olduğu görülmektedir.

Yaratıcı dramanın Türkiye’deki gelişiminde önemli bir yer tutan San, bu alanla olan bağının temel olarak sanat eğitimi ve sanat eğitim bilimi alanlarına yönelik bilgi birikiminden doğduğunu; sanat eğitiminin önemli bir parçası olan yaratıcı dramanın diğer birçok sanat dalından daha etkili olduğunu gözlemlediğini ifade eder (Başbuğ, 2006). Levent ise yaratıcı dramanın yaşamın her alanında kullanılması gerektiğini, yaratıcı drama sayesinde kişinin kendisi ve başkaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ayırt edebileceğini, bunun bir farkındalık eğitimi olarak demokrasi kültürü adına önemli bir unsur olduğunu belirtir (Adıgüzel, 2019, s.254).

Bowell ve Heap (2013) okuldaki deneyimin asıl kaynağının, öğretmen veya kitap, dergi, yayın gibi kullanılan kaynaklar olduğunu ifade etmiş; dolayısıyla öğrenme yaşantısına başka biri veya bir şey aracılığıyla ikinci elden ulaşıldığını belirtmişlerdir. Yazarların bu geleneksel ortama ilişkin belirlemeleri, duyuşsal dünya ile bilişsel dünya arasına bir çizgi çekildiği; bu ortamda hisler ile düşüncelerin birbirinden ayrıldığı şeklinde olmuştur. Belirtilen ayırım, sürece şu şekilde yansır: Öğrencinin bilgiyi anlamlı ve kullanılabilir hale getirme olasılığı azalır. Hâlbuki bilginin kullanışlı hale getirilebilmesinde hislerin rolü büyüktür. Belirtilen bir ortamda bunun nasıl aşılabileceği sorusuna yaratıcı dramanın nasıl gerçekleştiğine yönelik açıklamadan yola çıkarak verilebilir.

Yaratıcı dramada canlandırmalar esastır. Hatta yaratıcı dramayı diğer etkileşimli öğrenme yöntemlerinden ayıran en temel fark budur. Canlandırmalar sırasında dramanın kendine özgü teknikleri (doğaçlama, rol oynama, rol değiştirme, rol içinde yazma, öğretmenin role girmesi, donuk imge vd.) kullanılır. Yaratıcı dramanın teknikleriyle birlikte canlandırmaların kullanılmasıyla öğrenme daha yaşantısal hale getirilebilir. Böylece bireydeki tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranış alanları geliştirilebilir. Yaratıcı drama, özellikle okullardaki çeşitli öğrenim basamaklarında çocuğa kendini tanımayı, yeti ve yeteneklerini keşfetmeyi, grup arkadaşlarını tanımayı, kendini onların yerine koyabilmeyi, bir olgu ya da çeşitli yönleriyle irdelemeyi, oynayarak, yaşayarak öğrenmeyi sağlayabilir (Adıgüzel, 2019). Dolayısıyla yaratıcı dramanın, öğrenme sürecinde edinilen bilginin anlamlı ve kalıcı hale getirilmesinde bir kapı araladığı söylenebilir.

Türkiye’de yaratıcı drama alanının eğitim-öğretim programlarındaki yerine bakıldığında, akademik düzeyindeki ilk çalışmaların 1990 yılında Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi

Anabilim Dalı'nda açılan ilk "Eğitimde Yaratıcı Drama" dersi olduğu söylenebilir. Yaratıcı Drama Yüksek Lisans programı Ankara Üniversitesi'nde 1999 yılında açılır. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ise Eğitimde Drama Anabilim Dalı'nı kurarak 2007 yılında eğitime başlar.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim ve ortaöğretimde drama dersi olarak yapılan çalışmaların 1998 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın İlköğretim Okulları Seçmeli Drama Dersi 1-2-3 Öğretim Programının oluşturması ile başladığı görülür. 1999 yılında bu programla eş zamanlı olarak öğretmenlere yönelik olan "Drama 1" başlıklı öğretmen el kitabı yayınlanmıştır. 2005 ve sonrasındaki yıllarda yapılan değişiklik ve gelişmelerle yaratıcı dramanın öğretim programlarında yer aldığı belirtilmiştir (Adıgüzel, 2008).

Son olarak uygulamaya konulan Drama Dersi Öğretim Programı, Talim Terbiye Kurulu'nun 13.06.2018 tarih ve 82 sayılı kararı ile onaylanmış ve uygulamaya sunulmuştur. Bu program ile ilköğretim 5. ve 6. sınıflarda drama seçimli bir ders olarak yer almaktadır. Ortaöğretim programlarında ise drama dersi Anadolu Liselerinin 9-12 sınıflarında birer saat olmak üzere seçimli, Sosyal Bilimler Liselerinde 9. sınıflarda ve Fen Liselerinde 9-12. sınıflarda seçimli olarak yer almaktadır. Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Ağırlıklı Programda 12. sınıfta ortak ders, Görsel Sanatlar Programında 12. sınıf, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Programlarında 11. sınıf, Spor Liselerinde 11 ve 12. sınıflarda, İmam Hatip Liselerinde 10. 11. ve 12. sınıflarda 1 veya 2 saat ve seçimli olarak, özel temel liselerin 12. sınıflarında ise bir saat ve seçimli olarak drama dersleri yer almaktadır (Talim Terbiye Kurulu, 2018).

Yaratıcı drama alanı ile ilgili olarak atılan adımların bilimsel üretimle uyumlu ve birbirini destekleyen bir ilişki içerisinde olması gerekir. Bu nedenle yaratıcı drama kavramına, programına veya dersine ilişkin olarak MEB ve YÖK tarafından alınan kararların ve yapılan çalışmaların değerlendirilmesi önemli bir gereksinim oluşturmaktadır. Bu gereksinimden yola çıkarak bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu'nun drama alanında yaptığı son çalışmalar gözden geçirilmiş, alanla ilgili düzenlemelerin drama alanı çerçevesindeki tutarlılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Belirtilen amaç doğrultusunda şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Drama, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Programlarında nasıl yer almakta, hangi atama alanlarında ele alınmaktadır?
2. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Programlarında drama öğretmenliği yapabilmeye ilişkin ölçütler belirtilmiş midir, belirtilmişse bu ölçütler nelerdir?

Yöntem

Araştırma, bir durumu olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde (Karasar, 2015) tasarlanmıştır. Doküman inceleme yoluyla gerçekleştirilen çalışma için gerekli olan belgeler araştırma için belirlenen problemlerden yola çıkarak saptanmıştır. Dolayısıyla araştırma çerçevesinin de böylece belirlendiği söylenebilir. Drama öğretmenliğine ilişkin olarak alınan kararların Talim Terbiye Kurulu tarafından sunulması nedeniyle Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulan ve en son 22/02/2019 tarihli ve 4 sayılı Kurul Kararı, Mart 2019-2738 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan **Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları** başlıklı belge temel olarak incelenmiştir. İncelenen ikincil belgeler ise Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim; Orta Öğretim Haftalık Ders Çizelgeleri ile Yükseköğretim Kurulu Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarıdır.

Belge incelenen çalışmalarda araştırmacının belgenin tarihi, orijinal olup olmama durumu, belgenin tamamına ulaşıp ulaşılamaması (Guba ve Lincoln 1981'den akt. Merriam, 2013) gibi sorulara yanıt vermenin araştırmacının sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada, incelenen belgelere ilişkin tarih ve orijinal olma durumları belirtilmiş olup araştırmacıların kullanılan belgelere ilişkin sorumluluğu aldığı ifade edilmelidir. İncelenen dokümanlara kurumun kendi çevrimiçi kaynağından ulaşılmıştır. Doküman orijinal, tamamına ulaşılabilir nitelikte erişime açıktır. Araştırma sorularının güncel bir duruma yönelik saptamaya ilişkin olması sebebiyle belgenin duruma ilişkin en son karar olması gerekmektedir. Bu sebeple araştırmacılar Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın ilgili kararlarını ve haftalık ders programlarını inceleyip güncel kaynağa ulaşmışlardır. Böylelikle araştırmacıların veri kaynağına ilişkin sorumluluklarını yerine getirdiği söylenebilir.

Diğer yandan bu araştırma çerçevesinde temel olarak belirlenen belgede drama öğretmenliği yapabileceği belirtilen bölümlerin eğitim programları içerikleri de gözden geçirilmiştir. Bu doğrultuda incelenen ikinci grup belgeler ise şunlardır: *YÖK Türkçe Öğretmenliği Lisans Eğitim Programı*; *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Lisans Eğitim Programı*; *Drama ve Oyunculuk lisans eğitim Programları*; *Drama ve Oyunculuk Lisans Eğitim Programları*. Araştırmacıların, belirtilen veri kaynağı grubuna ilişkin güncellik, orijinallik ve belgenin tamamına ulaşp ulaşmama sorumluluklarını yerine getirdiği söylenebilir. İncelenen temel belgede olduğu gibi bu belgeye erişim de Yükseköğretim Kurulu'nun resmi internet sitesinden açık erişim aracılığıyla sağlanmıştır.

Dokümanlar incelenirken anahtar sözcük olarak "drama" sözcüğü hem bilgisayar ortamında hem de manuel olarak taranmıştır. Anahtar sözcüğün bulunduğu madde, tümce veya paragraflar ve bu unsurların birbiri ile bağlantısı belgeler arası tutarlılık ve alan yazınla uyumlu olma temelinde incelenmiştir. Araştırmacılarından birinin çeşitli uluslararası drama kuruluşlarına üye olan bir derneğin yönetim kurulunda olmasını, yaratıcı drama alanında üniversite öğretim üyeliği ile birlikte alanla ilgili kapsamlı yayınlar yapmasını ve aynı zamanda uygulayıcı olmasını, diğerinin de yaratıcı drama eğitimi programını almış olmasını, belgelerin incelenmesi sırasında alanla ilgili var olan durumun belirlenebilmesinde ve eksikliklerin saptanabilmesinde gerekli uzmanlık bilgisine sahip olduklarını göstermesi açısından önemlidir.

Bulgular ve Yorumlar

1. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Programlarında Drama ve Atamaya Esas Olan Alan

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulan ve en son 22/02/2019 tarihli ve 4 sayılı Kurul Kararı, Mart 2019-2738 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları başlıklı belge incelendiğinde *Drama* ile *Drama ve Oyunculuk*'un atamaya esas alan olarak *Eğlence Hizmetleri* başlığı altında yer aldığı görülmektedir (Görsel 1). Bu belirlemenin, drama alanının bir eğlence hizmeti olduğu izlenimini doğurduğu söylenebilir.

ÖĞRETMENLİK ALANLARI, ATAMA VE DERS OKUTMA ESASLARINA İLİŞKİN ÇİZELGE

SIRA NO	ATAMAYA ESAS OLAN ALAN	MEZUN OLDUĞU YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMI/FAKÜLTE	OKUTACAĞI DERSLER
17	Eğlence Hizmetleri	<ol style="list-style-type: none"> Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü (*) Drama (*) Turizm Animasyonu (*) Oyunculuk (*) Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi (*) Drama ve Oyunculuk (*) Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği (*) Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölümü (*) (**) <p>(*) 1'den 12'ye kadar sıralanmış olan bölüm mezunlarıncaya ihtiyacın karşılanamaması durumunda atanırlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Eğlence Hizmetleri Alanının; <ul style="list-style-type: none"> Animatörük Çocuk Animatörükü dallarının alan/dal dersleri Diğer alanların Eğlence Hizmetleri alanına ait alan/dal dersleri ve modülleri

Görsel 1. Tebliğler Dergisi Mart 2019- Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelge'de Drama'nın Eğlence Hizmetleri başlığı altında ele alındığı görülmektedir.

Diğer yandan Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm eğitim kademelerine yönelik olarak hazırladığı Haftalık Ders Çizelgeleri incelendiğinde (İlköğretim Haftalık Ders Çizelgesi, Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Güzel Sanatlar Liseleri ve İmam Hatip Liseleri Haftalık Ders Çizelgeleri) Drama dersinin Görsel Sanatlar, Müzik, Sanat Tarihi gibi bir güzel sanatlar eğitimi alanı olarak tanımlandığı görülmektedir (Görsel 2; Görsel 3; Görsel 4; Görsel 5; Görsel 6).

SEÇMELİ DERSLER	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)				2	2	2	2	
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Matematik Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Çevre Eğitimi (1)							2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)							2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)					2	2		
		Zekâ Oyunları (4)					2	2	2	2

Görsel 2. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı İlköğretim Haftalık Ders Çizelgesi Seçmeli Dersler Sanat ve Spor Grubuna İlişkin Görüntü'de Drama'nın Sanat alanı olarak anıldığı görülmektedir.

SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (4)	2	2	2	2
	SOSYAL ETKİNLİK (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	2	2	2	2
	SEÇMELİ MÜZİK (4)	2	2	2	2
	SANAT TARİHİ (1)	2	2	2	2
	DRAMA (1)	1	1	1	1
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	2	2	2
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)

Görsel 3. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi Seçmeli Ders Programı Güzel Sanatlar Derslerine İlişkin Görüntü'de Drama'nın Güzel Sanatlar alanı olarak anıldığı görülmektedir.

SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	SOSYAL ETKİNLİK (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
	SEÇMELİ MÜZİK (3)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
	SANAT TARİHİ (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	DRAMA (3)	(1)	(1) (2)	(1) (2)
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	-	(1) (2)	(1) (2)

Görsel 4. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Anadolu İmam Hatip Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi Seçmeli Ders Programı Güzel Sanatlar Derslerine İlişkin Görüntü’de Drama’nın Güzel Sanatlar alanı olarak anıldığı görülmektedir .

ORTAK DERSİ	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2
	BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	-	-
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	-	-	2	2
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO	2	2	2	2
	TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO	-	-	-	2
	ÇALGI EĞİTİMİ*	1	1	2	2
	PIYANO	1	-	-	-
	ÇALGI TOPLULUKLARI	-	2	4	4
	BAĞLAMA	-	1	1	-
	TÜRK İSLAM MÜSİKİSİ	-	-	-	2
	TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	2
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	1	-	-
	DRAMA	-	-	2	-
	MÜZİK KÜLTÜRÜ	-	-	2	-
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	-	2
	TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	-	-	2	-
	HALK DÂNSLARI VE MÜZİKLERİ	-	-	2	-

Görsel 5. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği) Haftalık Ders Çizelgesi Sanatsal Ortak Derslere İlişkin Görüntü’de Drama’nın Güzel Sanatlar alanları ile birlikte ele alındığı görülmektedir.

ORTAK DERSİ	DESEN	4	4	4	4
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	-	4	4	4
	ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	-	-	4	4
	TEMEL SANAT EĞİTİMİ	4	-	-	-
	MÜZE EĞİTİMİ	-	-	-	2
	GENEL SANAT TARİHİ	-	2	-	-
	GRAFİK TASARIM	-	-	4	-
	DRAMA	-	-	-	2
	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI TARİHİ	-	-	-	2
	ESTETİK	-	-	2	-
	SANAT ESERLERİ ANALİZİ	-	-	-	2
	TÜRK İSLAM SANATI TARİHİ	-	-	2	-
	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI MİNYATÜR	-	-	2	-
	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI EBRU	-	-	-	2
	İMGESEL RESİM	-	2	2	2

Görsel 6. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar) Haftalık Ders Çizelgesi Sanatsal Ortak Derslere İlişkin Görüntü’de Drama’nın Güzel Sanatlar alanları ile birlikte ele alındığı görülmektedir.

Bunun yanı sıra Tebliğler Dergisi’nin Eylül 2018-2732 sayısı gözden geçirildiğinde Drama dersinin, Görsel 2’de belirtilen alanlardan bazılarını da kapsayacak şekilde sanat başlığı altında ele alındığı görülmektedir (Görsel 7).

- C. Sanatsal Faaliyetler***
- Aşağıda yer alan faaliyetlerden uygun olanı seçilecektir.
- Resim
 - Geleneksel Türk Sanatları
 - Mask
 - Şan (Solo)
 - Koro
 - Tiyatro
 - Drama
 - Dans

Görsel 7. *Tebliğler Dergisi Eylül 2018- Sosyal Etkinlikler Dersi Kapsamında Yer Alan Faaliyetler/ Sanatsal Faaliyetlere ilişkin Görüntü’de Drama alanının sanatsal bir faaliyet olarak ele alındığı görülmektedir.*

Benzer bir şekilde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın 10.09.2008 tarihli Eğitim Fakültelerine İlişkin Öğretmen Yetiştirme Türk Milli Komitesi kararında yaratıcı dramanın; görsel sanatlar-heykel, resim, müzik, tiyatro ve pantomim alanlarıyla birlikte Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü altında ele alındığı görülmektedir (Görsel 8).

 T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı :B.30.0.EÖB.0.00.00.03.08.05 - 3533
Konu :Eğitim Fakültelerine ilişkin ÖYTMK kararları 10.09.08*025656

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
ANKARA

Yükseköğretim Genel Kurulu’nun 12-13 Ağustos 2008 tarihli toplantısında; Öğretmen Yetiştirme Türk Milli Komitesinin yeni Eğitim Fakülteleri açma talepleri ile mevcut eğitim fakülteleri bünyesinde yeni Orta Öğretim Alan Öğretmenliği programları ile ilgili teklifleri görüşmeye açılmış ve yapılan müzakereler sonucunda;

1-Üniversitelerden yapılacak yeni Eğitim Fakülteleri açma taleplerinin, bu fakültelerde;

- 1-Yetişkin Eğitimi
- 2-Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri,
- 3-Özel Eğitim (Üstün Yetenekliler, Ağır ve Çoklu Engelliler, Öğrenme Güçlükleri, Zihinsel Engelliler, Konuşma Engelliler,)
- 4-Güzel Sanatlar Eğitimi (Görsel Sanatlar-Heykel, Resim, Müzik, Yaratıcı Drama, Tiyatro ve Pantomim)
- 5-Yabancı Diller (İngilizce, İtalyanca, Rusça, İspanyolca, Çince, Arapça),
- 6-Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık,
- 7-Okul Öncesi Öğretmenliği

bölgülerinden en az ikisinin bulunması şartına bağlanmasına,

Görsel 8. *Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ÖYTMK Kararına ilişkin Görüntü’de Yaratıcı Drama’nın Güzel Sanatlar Eğitimi Alanı olduğu görülmektedir.*

Bu verilerden yola çıkarak ile Talim Terbiye Kurulu’nca yayımlanan bazı belgelerde Milli Eğitim Bakanlığı’nın tüm belgelerinde ve Yükseköğretim Kurulu’nca alınan kararlarda drama alanının güzel sanatlar alanı veya sanat alanı olarak anıldığı görülmekteyken aynı alanın atama adına tanımlandığı üst başlığın “Eğlence Hizmetleri” olduğu görülmektedir. Dolayısıyla drama alanının atamaya esas alan olarak “Eğlence Hizmetleri” başlığı altında yer alması tutarsız bir görüntünün varlığını göstermektedir.

2. Drama Öğretmenliğine İlişkin Ölçütler

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulan ve en son 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı Kurul Kararı, Mart 2014-2678 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları başlıklı belge incelendiğinde, drama alanında öğretmenlik yapabilecek kişilerin aldıkları eğitime ilişkin iki temel unsur belirtildiği görülmektedir.

a) Belgede, Türkçe Öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümlerinden mezun olanların drama dersini verebileceğine yönelik bir belirleme yapıldığı görülmektedir (Görsel 9).

84	Türk Dili ve Edebiyatı (Değişik: 13/06/2018 tarih ve 89 sayılı TTKK)	1. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği 2. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (*) 3. Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü(*) 4. Türk Halkbilimi Bölümü (*)	<ul style="list-style-type: none">▪ Türk Dili ve Edebiyatı▪ Türkçe▪ Drama▪ Çocuk Edebiyatı▪ Halk Kültürü▪ Diksiyon ve Hitabet▪ Osmanlı Türkçesi▪ Okuma Becerileri▪ Yazma ve Yazma Becerileri▪ İletişim ve Sunum Becerileri.
----	--	---	--

Görsel 9. Tebliğler Dergisi Mart 2014- Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları/Türk Dili ve Edebiyatı Atama Alanına İlişkin Çizelge Görüntüsü'nde Drama Dersinin Türk Dili ve Edebiyatı alanlarından mezun olan kişiler tarafından öğretilebileceği belirtilmektedir.

Bu kapsamda 2018 yılında Yüksek Öğretim Kurulu'nca düzenlenen Eğitim Fakülteleri Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı bölümlerine ilişkin eğitim programları ders içeriği gözden geçirilmiştir. Meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi kodlu dersler tarandığında *Eğitimde Drama* dersinin her iki bölümün öğretmen adayları için de Meslek Bilgisi **Seçmeli Dersleri** arasında olduğu görülmüştür. Ders içeriği, aşağıdaki tümcelerle ifade edilmiştir:

Drama ve yaratıcı dramanın temel kavramları (drama, yaratıcılık, yaratıcı drama, oyun ve tiyatro pedagojisi, iletişim-etkileşim, rol oynama, doğaçlama, eylem, dramatik oyun, çocuk tiyatrosu, kukla, pantomim vb.); yaratıcı dramanın aşamaları, boyutları ve öğeleri; rol oynama ve doğaçlama; yaratıcı dramanın tarihçesi; toplumsal olaylar ve yaratıcı drama ilişkisi; eğitimde dramanın uygulama basamakları; eğitimde dramada yararlanılabilecek kaynaklar; yaratıcı drama ders planının hazırlanması ve uygulanması; dramanın bireysel ve sosyal gelişime katkısı.

Öncelikli olarak ifade edilen içerik için belirlenen ve öğrencinin iş yükünü yansıtan AKTS oranına bakıldığında Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi olarak belirtilen eğitimde drama dersinin 2 AKTS olduğu görülmektedir. 1 AKTS'nin saat bazındaki karşılığı Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi'nde 25 ilâ 30 saat olarak belirtilmiştir (Erişim tarihi 24 Mayıs 2019). Belirtilen içeriğin MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 18.11.2005 tarih ve 346 sayılı kararı ile onaylı sertifikalar bazındaki saat karşılığının 320 saat olduğu düşünüldüğünde bu ders içeriğinin en fazla 60 saat ile karşılanabileceğine ilişkin soru işaretleri ortaya çıkmaktadır.

Bu durumda, Türkçe ile Türk Dili ve Öğretmenliği bölümlerinde yaratıcı drama alanı ile ilişkilendirilebilecek bir diğer Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi olan *Tiyatro ve Canlandırma* dersi verilebilir. Bu iki dersi seçmeli olarak alan öğrencinin toplamda 4 AKTS'lik, yani en fazla 120 saatlik bir eğitimle bu alandaki yeterliliğini geliştirebileceği düşünülmüştür. Ancak görülmektedir ki iki derse ayrılan öğrenci iş yükü, drama alanına yönelik sertifika programı için belirlenen iş yükünün

yarısını bile oluşturmamaktadır. Ayrıca Tiyatro ve Canlandırma dersinin içeriği gözden geçirildiğinde şu ifadelerle karşılaşılmaktadır:

Tiyatro kavramı, Türk tiyatrosu ve bölümleri hakkında genel bilgiler; halk tiyatrosunun tanımı ve bölümlerinin (köy tiyatrosu, karagöz, meddah, ortaoyunu, kukla) tiyatronun tarihi gelişim süreci içinde açıklanması; anlayışlar ve yönetmenlik uygulamaları, tiyatro teknikleri, sınıf içi tiyatro uygulamaları, tiyatro ve yaratıcı drama arasındaki ilişkiler, sahneleme teknikleri ve uygulamaları.

Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri adına tanımlanan bu iki ders, içerikleri bakımından birbirini destekler nitelikte olmakla birlikte, içerik ve kapsam yönüyle birbirinden farklı oldukları görülmektedir. Ayrıca bu iki dersin zorunlu dersler olmadığı, derslerin eğitim programında seçimlik dersler olarak yer aldıkları, bu dersleri almanın öğretmen adayının kendi inisiyatifinde olduğu unutulmamalıdır. Talim Terbiye Kurulu'nun belgesi temel alındığında bu derslere ilişkin donanımı sorgulanabilir olan Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin “doğalında drama öğretmeni” olduklarına ilişkin bir algının varlığından söz edilebilir. Fakat bu algı ve bu algıdan doğan uygulama, bilimsel açıdan eksiklikler ve yanlışlıklar içermektedir.

b) Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulan ve en son 22/02/2019 tarihli ve 4 sayılı Kurul Kararı, Mart 2019-2738 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları başlıklı belgenin *Bazı Derslerin Hangi Alan Öğretmenleri Tarafından Okutulacağına İlişkin Açıklamalar* başlığının ilk maddesi drama alanına ayrılmış ve şöyle ifade edilmiştir:

“Drama: Öncelikle üniversitelerin ‘Drama’, ‘Oyunculuk’, ‘Drama ve Oyunculuk’ bölümü mezunu olan öğretmenler olmak üzere, lisans ve lisansüstü sırasında drama dersi aldığını belgelendirenler ile içeriği ve süreci bakanlıkça belirlenen eğitimleri tamamlayarak sertifika alan öğretmenler tarafından okutulur.”

Orijinal belgede üç satır yer tutan bu ifade kendi içinde birçok farklı olasılığı barındırdığı için üç alt madde ile ele alınmıştır.

b.1. Açıklamanın ilk vurgusu olan “... üniversitelerin ‘Drama’, ‘Oyunculuk’, ‘Drama ve Oyunculuk’ bölümü mezunu olan öğretmenler olmak üzere...” ifadesinin drama dersini verebilecek bölüm mezunlarına gönderme yaptığı görülmektedir. Bu durumda Türkiye’de bulunan “Drama”, “Oyunculuk”, “Drama ve Oyunculuk” bölümlerinin kapsamına ilişkin de inceleme yapılmıştır.

Belirtilen gereklilik doğrultusunda 2018 ÖSYM Yükseköğretim Programları incelendiğinde öncelikli olarak, Türkiye üniversiteleri arasında “Drama” adı ile anılan bir bölüm olmadığı belirlenmiştir. “Drama ve Oyunculuk” bölümlerinin ise İstanbul Aydın Üniversitesi ile Girne Amerikan Üniversitesi olmak üzere iki özel üniversitede bulunduğu görülmektedir. Bu iki üniversitede bulunan Drama ve Oyunculuk Bölümü eğitim programları incelendiğinde drama, yaratıcı drama veya eğitimde drama derslerine yönelik herhangi bir zorunlu bir dersin bulunmadığı programda görülür.

“Oyunculuk” bölümünün ise Akdeniz, Beykent, Bülent Ecevit, Çukurova, Doğu, Dokuz Eylül, Hacettepe, Kocaeli, Süleyman Demirel, Uludağ ve Yakın Doğu Üniversitelerinin ya Güzel Sanatlar Fakültelerinde ya da Konservatuarlarında yer almaktadır-ki bu bölümlerde de drama veya eğitimde drama dersi bulunmamaktadır veya çok azında seçimlik bir ders olarak yer almaktadır.

Bu noktada program amacına bakıldığında, örneğin Girne Amerikan Üniversitesi Drama ve Oyunculuk Bölümü (24 Mayıs 2019)) kariyer olanakları şu şekilde ifade edilmiştir:

Drama ve Oyunculuk Bölümü, ilgilendiği çalışma alanlarının genişliği nedeniyle bir profesyonel oyuncuda olması fark yaratacak olan bazı özelliklerin kazandırılması ve bu programdan mezun olan oyunculara hem yurt içinde hem uluslararası ölçekte saygın bir kariyer yapabilme olanağının sağlanması için tasarlanmıştır. Klasik oyunculuk eğitimi yanı sıra, dans, müzik, şarkı söyleme gibi diğer disiplinlerin eğitimini de barındırdığından günümüz performans sanatı anlayışı çerçevesinde artistik ve teknik bilgi açısından en üst seviyede performans sanatçıları yetiştirmeyi hedefler. Bu bakımdan çoğu akademik oyunculuk eğitimi veren programlardan çok daha kapsamlı bir yapı oluşturmaktadır. Bu nedenle, mezunlarımız performans sanatı alanında birçok farklı yerlerde istihdam edilebilirler ve dolayısı ile bu programın mezunlarına talep, diğer oyunculuk programlarının mezunlarına göre çok daha yüksektir.

İfade incelendiğinde, programın amacının tiyatro sanatına yönelik oyuncu yetiştirmek olduğu; bölümün sonuç odaklı ve sanatsal kaygı güden bir bölüm olduğu görülmektedir. Ayrıca bölümde yaratıcı drama ya da eğitimde drama odaklı eğitime yönelik bir ifade de bulunmamaktadır. Bu nedenle bu bölümden mezun olanların drama derslerini verebilme durumu eğitsel açıdan önemli bir sorun oluşturmaktadır. Pedagojik açıdan da herhangi bir ders almayan bu bölüm mezunları hiçbir biçimde drama derslerini yürütemez.

Diğer yandan Hacettepe Üniversitesi Oyunculuk Bölümü eğitim programı (24 Mayıs 2019) incelendiğinde bölümde Yaratıcı Drama 1 ve Yaratıcı Drama 2 derslerinin seçimlik dersler olarak yer aldığı görülmektedir. Eğitim programında Yaratıcı Drama 1 dersinin içeriği “oyun ve tiyatro pedagojisinin temel yaklaşımı” olarak belirtilirken Yaratıcı Drama 2 dersinin içeriği “oyun ve tiyatro pedagojisi alanı ve işlevi” olarak tanımlanmıştır. Her biri 2 AKTS olan bu derslerin her ikisini alan Oyunculuk Bölümü mezunlarının ise tıpkı (a) maddesinde (Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü mezunlarına ilişkin olarak) belirtilen gerekçelerle aynı kaygılara sebep olduğu söylenebilir; Oyunculuk Bölümü mezunlarının drama ile ilgili aldıkları en fazla iki ders ile drama alanının donanımına sahip olabileceği düşünülemez. Üstelik bu durumun bölüm de farkında olmalı ki bölüm mezunlarının pedagojik formasyon almaları durumunda drama derslerini yürütebileceğine ilişkin bir ifadeye yer vermişlerdir. Bu hassasiyet göz ardı edilmeden yine de belirtilmelidir ki oyunculuk eğitimi sonrasında alınan pedagojik formasyonla drama öğretmenliği yetkinliğinin edinilmesi, öğretmen olma yetkinliğine ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır. Sonuç olarak bu bölüm mezunları da programlarının bu haliyle drama derslerini yürütebilecek yeterliğe sahip değildir.

b.2. Açıklamanın ikinci vurgusunun “*lisans ve lisansüstü sırasında drama dersi aldığını belgelendirenler*” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu tümce ile lisans ya da lisansüstü eğitimi sırasında drama dersini alanların bu dersi verebileceği belirtilmektedir. Yukarıda (a) maddesinde ayrıntılı olarak belirtildiği üzere bu ifade, lisans ya da bazı lisansüstü programlarda seçimlik olarak drama dersi almış bir kişinin bu dersi doğrudan verebileceğine ilişkin anlayışın varlığına yönelik bir gösterge olarak yorumlanabilir. Öğrenim yaşamı boyunca seçimlik alınan bir ders ile drama dersinin yürütülebileceği anlayışından vazgeçilmelidir. Bu durum diğer dersler için de düşünülmelidir. Sözelimi seçimlik olarak İngilizce, Almanca vd. dil derslerinin alınması veya herhangi bir dersin alınması, kişiye bu dersleri yürütme yetkisini vermeyeceğine göre bu durum drama dersi için de geçerli olmalıdır.

b.3. Talim Terbiye Kurulu'nun drama dersine yönelik açıklamasının son vurgusunun "... içeriği ve süreci bakanlıkça belirlenen eğitimleri tamamlayarak sertifika alan öğretmenler tarafından okutulur..." olduğu görülmektedir.

Bu vurgu, Talim Terbiye Kurulu'nun drama dersini verebilecek öğretmenlerin betimlenmesindeki tek doğru vurgudur. Konu ile ilgili Türkiye'de herhangi bir lisans programının olmaması, çift dal veya yan dal programının da uygulanmaması nedeniyle bu vurgu, yasal ve bilimsel açıdan tek doğru vurgu olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'de drama öğretimi (ne yazık ki böyle bir öğretmenlik tanımı henüz söz konusu değildir) Ankara Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi'nde verilen eğitimde drama/yaratıcı drama yüksek lisans eğitimi mezunları ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel kurslar statüsünde 320 saatlik sertifika programını tamamlayan eğitimciler tarafından yürütülmektedir. Pek çok okulda bu eğitimciler ya usta öğretici olarak ya da herhangi bir dal öğretmeni olup drama öğretmeni olarak istihdam edilmektedir.

Belirtmek gerekir ki drama eğitimi veren lisansüstü programlar ya da MEB onaylı kurslar öğretmen yetiştirmemektedir. Bu programları tamamlayarak sertifika almaya hak kazanan öğretmenler ya da farklı alanlarda çalışanlar bu dersleri yürütebilmektedir. Dolayısıyla ifadenin yanlış olmamakla birlikte yeterince açık olmadığı söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Belgelerin incelenmesiyle ortaya konan veriler doğrultusunda öncelikli olarak, dramanın Atamaya Esas Olan Alan belgesinde Eğlence Hizmetleri altında ele alınmaması gerektiği söylenebilir. Bu ifade, gerek Talim Terbiye Kurulu'nca düzenlenen belgeler arasındaki tutarlılığın sağlanması, gerekse alanın bilimsel olarak doğru tanınması/tanıtilmesi için değiştirilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı'nca düzenlenmiş eğitim programlarında belirtildiği üzere dramanın bir sanat eğitimi alanı olduğu ifade edilmelidir. Drama; resim, sanat tarihi, müzik gibi yeni bir öğretmenlik alanı olarak ilan edilmeli; yine bu dersler gibi güzel sanatlar alanı altında yer almalıdır. San'ın da ifade ettiği gibi yaratıcı drama bir sanat eğitimi alanıdır (Başbuğ, 2006).

Araştırmada ele alınan ikinci ana başlık, drama öğretmenlik kriterlerine ilişkin unsurlardır. Belge incelendiğinde drama dersini verebilecek olan kişiler şu şekilde sıralanmaktadır: Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri; Drama, Oyunculuk, Drama ve Oyunculuk Bölümlerinden mezun olan öğretmenler; lisans veya lisansüstü eğitimi sırasında drama dersi aldığını belgelendiren kişiler; içeriği ve süreci bakanlıkça belirlenen eğitimleri tamamlayarak sertifika alan öğretmenler.

Bu tanımlamaya göre drama dersini verebilecek olan kişilere bakıldığında Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin ve Oyunculuk ile Drama ve Oyunculuk Bölümü mezunlarının drama dersi verebilecek donanıma sahip olduğu gibi yanlış bir algı olduğu söylenebilir. MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (2017) gözden geçirildiğinde, öğretmenlik mesleğinin yeterliklerinden biri olan alan bilgisinin iki alt başlığının alanla ilgili kuramsal bilgi ile pedagojik alan bilgisi olduğu görülmektedir. Belirtilen bölümlerdeki öğrencilerin eğitim programlarında drama alanına ilişkin kuramsal bilgi ile pedagojik donanımının bir arada işlenmediği görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerinin drama dersine ilişkin görüşlerinin (Kesici, 2014), drama yöntemini kullanma durumlarının (Maden, 2011) ve uygulama yeterliliklerinin (Tutuman, 2011) araştırıldığı

çalışmalar da göstermektedir ki Türkçe öğretmenleri drama dersi süresinde kendi ders içeriklerini yetiştirmeye çalışmakta; öğretmenlerin büyük çoğunluğu dramayı tiyatro sanmakta; drama alanı ile kendisi ilgilenmediği sürece yetersiz kalmaktadırlar (Burgul Adıgüzel, 2018). Yapılan bu araştırmaların yanı sıra farklı branşlardan öğretmen adaylarıyla yapılan deneysel bir çalışmada (Oğuz Namdar ve Kaya, 2018) öğretmen adayları ile yapılan uygulamaya dönük drama dersleri sonrasında öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik puanlarında anlamlı bir artış olduğu belirtilmiştir. Bu durumda öğretmenlik bölümlerindeki drama derslerinin işleniş biçimine yönelik farklılıkların ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu durum, yaratıcı drama derslerini öğretmen adayları ile anlamlı bir şekilde yürütebilecek olan yaratıcı drama alanında uzmanlaşmış öğretim elemanı sayısına ilişkin destekleyici bir tablonun olmaması şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlik programlarına ilişkin tablonun yanı sıra Türkiye’de bulunan “Drama ve Oyunculuk” ve “Oyunculuk” eğitimlerine ilişkin durum şu şekilde yorumlanabilir: İçerisinde drama kuramsal bilgisi bulunsa bile bu programlar, eğitimde dramayı amaçlamamakta, bu bölümlerde dramanın eğitimde kullanımına ilişkin bir kaygı taşınmamaktadır. Dolayısıyla oyuncu olan kişilerin bu sorumluluğu taşımasının beklenmesi, çocuklara olan saygı temelinde ve çocuklarda davranış değişikliği yaratmayı amaç edinen resmi eğitim sistemi adına uygun görülmez. Somers’ın da ifade ettiği gibi yaratıcı drama sanatsal boyut taşımakla birlikte pedagojik yönü olan bilimsel bir alandır (Adıgüzel, 2007). Benzer bir görüşle San da (2008) tiyatro ve yaratıcı dramanın ayrımlarını pedagojiyi düşünerek ortaya koymuştur.

Belgede dikkat çeken bir diğer nokta Drama ve Oyunculuk veya Oyunculuk mezunları ile Milli Eğitim Bakanlığı’na belirlenen eğitimleri tamamlayan kişilerin “öğretmenler” olarak anılmasıdır. Halbuki öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “yükseköğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi olarak yetişmiş olan kişi” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Drama ve Oyunculuk veya Oyunculuk Bölümü mezunlarının statüsü “oyuncu” iken, sertifika eğitimi tamamlayan kişilerin statüsü “usta öğretici” veya “eğitmen” olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla Drama ve Oyunculuk veya Oyunculuk Bölümlerinden mezun olan kişiler ile sertifika eğitimi tamamlayan kişilerin öğretmen olduğuna yönelik ifade doğru bir bilgiyi yansıtmamaktadır.

Belgede ele alınan, “lisans veya lisansüstü eğitimi sırasında drama dersi aldığını belgelendiren kişilerin drama öğretmeni olabilecek yeterlilikte” görülmesine ilişkin belirleme yanlıştır. Bir önceki kısımda da söz edildiği gibi en fazla 4 AKTS ile bir alana ilişkin yetkinliğin ortaya konması, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi’nde (24 Mayıs 2019) belirtilen alt sınırın lisans eğitim düzeyi için 240 AKTS olduğu düşünülürse kabul edilebilir görünmemektedir. Ayrıca -akla gelen ilk örneklerle her üniversite lisans öğrencisinin alması zorunlu olan derslerin Atatürk İlke ve İnkılapları, Türkçe ve yabancı dil olduğu bilinmektedir (ÖSYM, 24 Mayıs 2019). Benzer bir mantıkla bakılacak olursa tüm lisans mezunlarının Atatürk İlke ve İnkılapları, Türkçe ve yabancı dil derslerini aldıkları için her bir alanda ders verebilecek yetkinlikte sayılmaları gerekir. Fakat her biri kendine özgü içerik ve tartışmalara sahip olan bu alanların kendi uzmanlarını yetiştirdiği bilinmektedir. Dolayısıyla bir uzmanlık alanı olan drama için de diğer alanlarda olduğu gibi dramaya özgü bütüncül bir programın eğitimi almış kişilerin bu eğitimi vermesi daha uygundur. Dolayısıyla Aykaç ve Ulubey’in (2008) 2005 eğitim programında yaratıcı drama dersine ilişkin yaptıkları çalışma sonucundaki önerilerinden birinin ilgili makamlarca değerlendirilmesinin yararlı olacağı söylenebilir: “Eğitim fakültelerinde yaratıcı drama öğretmenliği adı altında bir bölüm açılarak bu alanla ilgili öğretmen yetiştirilmeli ve bu öğretmenler eğitim kademelerinde ilk ve orta öğretim kurumlarında görevlendirilmelidir.”

Son olarak belirtmek gerekir ki Türkiye’de yaratıcı drama, eğitimde drama ya da drama içerikli dersler Eğitim Fakülteleri bünyesinde başlamış, gelişmiş ve yine Eğitim Bilimleri Fakülteleri bünyesinde sürdürülmektedir; Ankara Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi’ne bağlı Eğitim Enstitülerinde yaratıcı drama ya da eğitimde drama adları ile bu alanda lisansüstü eğitim verilmektedir. Dolayısıyla yaratıcı drama alanında eğitmenlik yapacak olan kişilerin belirtilen lisansüstü öğrenimini tamamlayanlar ile MEB onaylı 320 saatlik bir sertifika programında usta öğretici olarak eğitim almış kişiler olabileceği söylenebilir. Ayrıca Mesleki Yeterlik Kurumu Ulusal Meslek Standardı çerçevesinde 6. Seviyede kabul edilen Yaratıcı Drama Eğitmeni standardı 18UMS0674-6 referans kodu ile Resmi Gazete’nin 09.06.2018-30446 tarih ve sayı ile yayınlanmıştır. Bu standartta belirtilen yeterlik 325 saat 13 kredi olarak belirlenmiştir. Bu nedenle MEB onaylı programların da saatlerini 325 saat olarak güncellemeleri önemlidir.

Tüm bu açıklamalara dayalı olarak ve Milli Eğitimin Temel İlkeleri’nden biri olan bilimsellik ilkesinin yerine getirilmesi adına Talim Terbiye Kurulu Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Verme Esasları açıklamalarına yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Eğlence hizmetlerinin drama vb. alan mezunları tarafından verilmesi anlayışından vazgeçilmelidir çünkü drama bir eğlence hizmeti değildir.
- Drama, resim, sanat tarihi, müzik gibi yeni bir öğretmenlik alanı olarak ilan edilmeli ve drama dersi yine bu dersler gibi güzel sanatlar alanında yer almalıdır.
- Drama dersinin yalnızca Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü mezunları tarafından doğrudan verilebileceği açıklamasından vazgeçilmelidir.
- Lisans ve lisansüstü öğrenim süresince “bu dersi alanlar ve bu dersi aldığını belgelen-direnler” ifadesi kaldırılmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu, YÖK nezdinde drama öğretmenle-rinin lisans ya da yan alan olarak yetişebilmesi için Eğitim Fakültesi veya Eğitim Bi-limleri Fakültesi’nde yer alan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinde, Drama Eğitimi ya da Eğitimde Drama Anabilim Dalının açılmasına yönelik girişimde bulunmalıdır. Görsel Sanatlar Öğretmenliği, Resim-İş Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği vb. ortak alanlarda olduğu gibi “Drama Öğretmenliği” alanı da bir ortak alan dersini yürütecek alan olarak açılmalı, tüm öğretmenlik alanlarına yönelik bir “yan dal” programı ola-rak uygulanmalıdır.
- Mesleki Yeterlik Kurumu’nun yayınladığı Yaratıcı Drama Eğitmenliği standardı göz önünde bulundurulacak 325 saat 13 kredi olarak biçimde özel kurslar programları güncellenmelidir.
- Talim Terbiye Kurulu, Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları belge-sinde Drama Dersine yönelik açıklama aşağıda belirtildiği biçimde düzeltilmelidir:

Drama: Üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümü eğitimde drama/yaratıcı drama öğretmenlik alanları mezunları, eğitimde drama/yaratıcı drama yan dal mezunları ile yaratıcı drama ya da eğitimde drama anabilim dalları ya da programlarında yüksek lisans yapmış ya da içeriği ve süreci bakanlıkça belirlenen eğitimleri tamamlayarak en az 325 saatlik Yaratıcı Drama Eğitmenliği sertifikası alan öğretmenler tarafından okutulur.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (2007). *David Davis* ve John Somers ile İngiltere ve Türkiye'deki drama eğitiminin karşılaştırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4), 213-220.
- Adıgüzel, H. Ö. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 9-49.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde Yaratıcı Drama* (3. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aykaç, N. & Ulubey, Ö. (2008). Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırmacılık ilişkisinin 2005 MEB ilköğretim programlarında değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4), 213-220.
- Başbuğ, S. (2006). Yaratıcı dramanın Türkiye'deki öncülerinden "Prof. Dr. İnci San'ın yaratıcı drama anlayışı". *Yaratıcı Drama Dergisi*, 3(6), 25-44.
- Bowell, P., & Heap, B. S. (2013). *Planning process drama- enriching teaching and learning* (2nd ed.). Routledge.
- Burgul Adıgüzel, F. (2018). Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin farkındalıkları ve yaratıcı drama yöntemini derslerinde kullanma durumları. Gıyasaettin Aytaş & Aliye Uslu Üstten (Ed.), *Prof. Dr. Alemdar Yalçın Armağanı Cilt:2* içinde (s. 242-273). Ankara: Sonçağ Matbaacılık
- Girne Amerikan Üniversitesi Drama ve Oyunculuk Bölümü Kariyer Olanakları* (b.t.). Erişim tarihi 23 Mayıs 2019, Erişim adresi Girne Amerikan Üniversitesi web sitesi <https://aday.gau.edu.tr/?page=program&id=55>
- Hacettepe Üniversitesi Oyunculuk Programı Ders Listesi* (b.t.). Erişim tarihi 23 Mayıs 2019, Erişim adresi Hacettepe Üniversitesi web sitesi http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=410c-62643c30ecc3013c38aab23f314 & birim_kod=481&submenuheader=2&prg_kod=481
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kesici, A. E. (2014). Drama dersine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 186-203.
- Maden, S. (2011). Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımı ile ilgili sorunlar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 107-122.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Oğuz Namdar, A., & Kaya, Ö. S. (2018). Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algıları ve tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Advance online publication. doi: 10.16986/HUJE.2018044110
- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Erişim adresi <https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmenlik-meslegi-genel-yeterlikleri/icerik/39>
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. 3. Baskıdan Çeviri. Bütün, M & Demir, S. B. (Edt.), Ankara: Pegem Akademi.
- San, İ. (2008). Adlandırmayı değiştirmeyelim. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 103-113.
- Somers, J. (2012). Drama in schools making the educational and artistic argument for its inclusion, retention and development (N. Govas, M. Katsaridou, D. Mavreas, Ed.) *Theatre & Education bonds of solidarity* içinde (ss. 110-118). Athens
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (b.t.). *Sosyal Etkinlikler Dersi Kapsamında Yer Alan Faaliyetler*. Erişim adresi <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (18 Kasım 2018). *Yaratıcı Drama Eğitimliği/Liderliği Kurs Programı*. Erişim adresi https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_02/14111717_346.pdf
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (12 Eylül 2018). *Sosyal Etkinlikler Dersi Kapsamında Yer Alan Faaliyetler*. Erişim adresi <http://teblipler.meb.gov.tr/index.php/tuem sayilar/viewcategory/86-2018>

- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (21 Şubat 2018). *Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri 2018*. Erişim adresi <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (22 Şubat 2019). Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma *Esasları*. Erişim adresi <https://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretmenlik-alanlari/icerik/201>
- Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Uygulama Yeterlilikleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi* (b.t.). Erişim tarihi 24 Mayıs 2019, Erişim adresi Yükseköğretim Kurulu web sitesi, <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- Yükseköğretim Kurulu (30 Mayıs 2018). *Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları-Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Lisans Programı*. Erişim adresi <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- Yükseköğretim Kurulu (30 Mayıs 2018). *Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları-Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı*. Erişim adresi <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- Yükseköğretim Kurulu (10 Eylül 2008). *Eğitim Fakültelerine İlişkin ÖYTMK kararları*.
- Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu-2018* (b.t.). Erişim tarihi 24 Mayıs 2019, Erişim adresi Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Başkanlığı web sitesi, <https://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekgretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>
- Zorunlu Dersler ve Öğretim Süresi* (b.t.). Erişim tarihi 24 Mayıs 2019, Erişim adresi Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Başkanlığı web sitesi, <http://www.osym.gov.tr/TR,1374/zorunlu-dersler-ve-ogretim-suresi.html>